

เดาว่า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๖
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “เริ่มต้นสมาธิแบบที่ถูกต้อง เริ่มต้นทำสมาธิแบบนี้ถูกหรือผิดครับ”

กราบเรียนพระอาจารย์ ผมเริ่มฝึกทำสมาธิตามที่พระอาจารย์สอน โดยบริกรรมพุทฺโธถี่ๆ ไวๆ แต่เวลาผมทำมันจะเพลิ่งๆ แล้วก็กลับไป ผมเลยเปลี่ยนมาบริกรรม ๓ คำเป็นพุทฺโธ ธัมโม สังฆโม ถี่ๆ ไวๆ สถิติจะอยู่นานกว่าแบบเดิมครับ แต่ว่าก็หลับอีก แต่ว่าหลับช้ากว่าบริกรรมพุทฺโธคำเดียว

ผมรู้สึกตัวตื่นจากหลับก็มีคำบริกรรมมาตั้งแต่รู้สึกตัวเลยครับ แต่มันรู้สึกอึดอัดมาก ผมก็บริกรรมให้เร็วขึ้นอีก หัวใจมันจะเต้นเร็วตามไปด้วย มันจะหน่วงๆ ที่หัวด้วยนะครับ ผมทนไม่ไหวเลยออกจากทำสมาธิตลอดเลย ผมพยายามตั้งสติให้อยู่นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ แบบนี้จะถูกต้องสำหรับการเริ่มปฏิบัติใหม่ครับ

แล้วมีอีกคำถามหนึ่งครับ เมื่อก่อนผมไม่เคยฟังเทศน์บ่อยแบบนี้ ฟังแล้วก็หลับตลอด แต่เมื่อครั้งปีมานี้ผมฟังเทศน์อาจารย์เกือบทุกวันจากเทปเก่าๆ ที่ลงไว้ในเว็บไซต์ ผมฟังก่อนนอน ทำไมบางครั้งฟังแล้วมันไม่หลับ ทั้งๆ ที่ง่วงนะ ฟังเป็นชั่วโมงก็ไม่หลับ ขอความกรุณา

ตอบ : นี่คำว่าเริ่มต้นก่อน เริ่มต้นปฏิบัตินะ ถ้าเริ่มต้นเราปฏิบัติ เราก็เริ่มปฏิบัติ ที่นี้ถ้าเริ่มต้นปฏิบัติ คนปฏิบัติใหม่ก็เหมือนเด็กๆ ทำสิ่งใดไม่เป็นก็ต้องฝึกหัด ที่นี้การฝึกหัด ครูบาอาจารย์ท่านสอน เรามีครูบาอาจารย์ที่ดีนะ เรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านล้มลุกคลุกคลานมาก่อน หลวงปู่มั่นกับหลวงปู่เสาร์นะ

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีครอบครัวมาก่อน มีสามเณรรักษาแล้ว เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติ สามเณรรักษาเกิด มันสะท้อน

ใจมาก มันมีบ่วงไง มีบ่วงมาอีกแล้ว ก็พยายามจะออกปฏิบัติ เวลาออกปฏิบัติไปก็ไป
ฝึกหัดกับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ๖ ปี

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติมันไม่มีครูบาอาจารย์
ท่านก็ต้องชวนชวายเป็นของตัวเอง หลวงปู่มั่นท่านออกบวชใหม่ๆ นะ หลวงปู่เสาร์ท่าน
พาออกธุดงค์ พาออกไปให้พ้นออกไปจากหมู่คณะ เพราะมีเพื่อน มีเพื่อนมีฝูง มีอะไร
เวลาคู่กันมันก็คุยทางโลก หลวงปู่เสาร์ท่านเป็นอาจารย์ ท่านพาหลบพาหลีก พาไป
ป่าไปเขา พาไปเพื่อให้สังตวิเวกเพื่อไม่ให้มีอะไรเป็นตะกอนในใจ นี่ท่านพาหลบพา
หลีกมาก่อน

แล้วเรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน ท่านรู้ว่าอะไร
ควร อะไรไม่ควร อะไรเป็นโทษ อะไรเป็นคุณ ท่านผ่านวิกฤตಿಯนั้นมาก่อน แล้ว
ท่านปฏิบัติไปถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ ท่านถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้พวกเราได้ก้าวเดิน
ตาม

ฉะนั้น เวลาท่านจะฝึกหัดพวกเรา อย่างเช่นพระที่จะบวชใหม่ ไปอยู่กับหลวง
ปู่มั่นต้องไปฝึกหัดข้อวัตร ไปฝึกหัดตัดผ้า เย็บผ้า ฝึกหัดการอุปฐากพระ จน ๘
เดือน ๑๐ เดือน บางคนเป็นปี บางคน ๓ ปีกว่าจะได้บวช พอบวชขึ้นมาแล้วมันก็รู้จัก
ว่าอะไรผิดอะไรถูก การปฏิบัติมันก็จะมีแนวมีทางไปเรื่อย

ฉะนั้น เวลาเราปฏิบัติใหม่ เวลาปฏิบัติใหม่เราจับต้นชนปลายไม่ถูก พอจับ
ต้นชนปลายไม่ถูก เวลาฟังเว็บไซต์ ไซ้ มันเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์ บอกว่าให้
พุทธโธเร็วๆ พุทธโธเร็วๆ

พุทธโธเร็วๆ มันเป็นอุบายแล้วนะ พุทธโธเร็วๆ มันเป็นแบบว่ามันเป็นผล เป็น
วิธีการ เป็นอุบายที่จะต่อสู้กับความเคยชินของใจ แต่ถ้าเราบวชใหม่ๆ เราพุทธโธๆ เรา
ไปใช้ใจ อย่างเช่นเงินเดือนเรา ๑,๐๐๐ แต่เราใช้จ่ายเดือนละ ๑๐,๐๐๐ มันไม่พอใช้
หรอก ถ้าเงินเดือนเรา ๑,๐๐๐ เราใช้สัก ๕๐๐ อีก ๕๐๐ เราเหลือเก็บไว้ แล้วเราทำ
ต่อเนื่องไป เงินเดือนเราเพิ่มขึ้น เราทำได้มากขึ้น เราได้ ๒,๐๐๐ ๓,๐๐๐ ๔,๐๐๐ จน

เงินเดือนขึ้นเป็น ๑๐,๐๐๐ เราจะใช้สอยอย่างไรก็ได้ เงินเดือน ๑๐,๐๐๐ นี้พุทธโธเร็วๆ
ไ้เงินเดือน ๑,๐๐๐ คือพุทธโธช้าๆ

พุทธโธช้าๆ นะ กำลังจะบอกว่า เวลาคนปฏิบัติใหม่เขาจะให้กำหนดลมหายใจ
เข้านี้กพุทธ ลมหายใจออกนี้กโธ หายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้กโธ มันเป็นรูปธรรมที่
มันจับต้องชัดๆ ฉะนั้น พอเราไปพุทธโธไวๆ มันเป็นพุทธธานุสติ กำหนดพุทธโธท่องเอา
ไ้ การระลึกๆ การท่องพุทธโธๆๆ นี้คือพุทธธานุสติ ลมหายใจเป็นอานาปานสติ แต่อานา
ปานสติมันลมหายใจกระทบที่ปลายจมูก มันอ่อนๆ ไซ้ใหม่ มันชัดเจน ฉะนั้น หายใจ
เข้าให้นี้กพุทธ หายใจออกให้นี้กโธ ทำอย่างนี้มันจะเริ่มชัดเจนขึ้น คือมันมีที่เกาะชัดเจน
มีที่เกาะชัดเจน จิตมันมีที่เกาะ มันไม่ลุ่มลุกคลุกกลานไ้

แต่ถ้าเราพุทธโธไวๆ เวลาพุทธโธไวๆ เราหายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้กโธ
ทำต่อเนื่องกันไปมันชัดเจนๆ แล้วถ้าพอภาวนาไปแล้วมันหน่วงกัน พอเราจะเร่ง
ขึ้นมา จะพุทธโธเร็วๆ พุทธโธไม่ได้ เพราะมันติดที่ลมหายใจ เราก็ว่างลมหายใจเสีย
แล้วเราก็มามาพุทธโธไวๆ

ถ้าวันไหนเวลาอารมณ์เราดี เราพุทธโธ ลมหายใจเข้านี้กพุทธ ลมหายใจออก
นี้กโธมันก็ชัดเจน มันก็ภาวนาไ้ จิตใจมันก็มีที่เกาะ จิตใจมันก็ปล่อยวางมา จิตใจมัน
ก็ไม่เครียด จิตใจมันก็ไม่วิตกกังวล มันอยู่กับพุทธโธไปเรื่อยๆ ถ้าบริกรรมมันชัดๆ ขึ้น
ไป เตี่ยวลมมันจะชัด พุทธโธมันจะชัด แล้วมันจะดีขึ้นเรื่อยๆ แล้วถ้ามันละเอียดเข้าไป
ละเอียดไปไ้ไม่ได้ ละเอียดไ้ไม่ได้ เราต้องการแล้ว

รถออก รถออกเกียร์ ๑ เกียร์ ๒ เกียร์ ๓ ถ้าเราพอเดินทางไกลเขาใส่เกียร์ ๔
เขาก็เหยียบไปทางไกลๆ ไ้ นี้ก็เหมือนกัน พอพุทธโธก็เกียร์ ๑ พุทธโธหายใจเข้านี้กพุทธ
หายใจออกนี้กโธ แต่พอมันต่อเนื่องกันไป ละเอียดเข้าไป เราก็ปลด เราปลดลมหายใจ
ออก แล้วเราพุทธโธไวๆ คือเข้าเกียร์ ๔ แล้ว เราเหยียบ ๑๒๐-๑๓๐ ไปเรื่อยแล้ว เรา
ไ้ไม่ต้องมาวิตกกังวลแล้ว กรณีอย่างนี้ถ้าพุทธโธไวๆ เขาใช้ประโยชน์ตรงนี้ไ้

แต่ถ้าเราเป็นอุบายนะ ถ้าวันไหนอารมณ์เราดี เราพุทธโธช้าๆ ก็
ไ้ ถ้ามันสงบ มันอยู่ไ้ ถ้าวันไหนเราขุ่นข้องหมองใจ วันไหนอารมณ์

เราไม่ดี เราพุทโธไวๆ พุทโธไวๆ เพื่อไม่ให้จิตมันแฉลบออกไปคิดใจ
ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง ให้พุทโธไวๆ พุทโธๆๆ ดึงเอาไว้อย่างนี้ มัน
เป็นอุบายเป็นวิธีการใจ

ที่นี้เราไปพุทโธไวๆ พุทโธไวๆ รถเราออกเกียร์ ๔ ออก ดับ ออก ดับ เพราะ
รถมันต้องออกเกียร์ ๑ เพราะเกียร์ ๑ เขาทดไว้เพื่อออกตัว ถ้าออกตัวไปได้ รถมัน
เคลื่อนไปได้ใช่ไหม เราก็ใส่เกียร์ ๒ เกียร์ ๓ เกียร์ ๔ รถมันจะพุ่งไปเลย ถ้ารถออกเกียร์
๔ มันก็ดับ พุทโธไวๆ พุทโธๆๆ มันก็ตั้งเครียด

พุทโธ ว่าพุทโธแล้วมันหลับ

พุทโธ คำว่า “หลับ” เวลาคนเขาเครียด เขากำหนดพุทโธๆๆ จนหลับไป นี่คือ
พุทโธเป็นธรรมโอสธ คือเราต้องการพุทโธเพื่อจะนอนหลับ พุทโธ คนเราปัจจุบันนี้คนที่
นอนไม่หลับ คนที่ตั้งเครียดนอนไม่หลับเยอะมาก แล้วก็ไปหาหมอ หมอก็ก็นอน
หลับ แต่ถ้าเราพุทโธๆ นี่ธรรมโอสธ เราใช้ธรรมะ จิตใจมีธรรมโอสธอยู่กับใจ มันก็จะ
นอนหลับอย่างที่เรานอนหลับ

พุทโธที่ไรหลับทุกทีเลย ต้องพุทโธ ธรรมโม สังโฆ มันก็หลับอีก แต่มันหลับช้า
ลงหน่อยหนึ่ง

อันนี้มันไม่สมหวัง เพราะเราต้องการสมาธิ เราไม่ต้องการนอนหลับ เราต้องการ
นั่ง ต้องการมีสติพร้อม แล้วจิตปล่อยวางมาให้เข้าไปพักผ่อน มันจะมีความสดชื่นมาก
นี่พูดถึงว่า ทำไมพุทโธมันหลับ แล้วว่าการเริ่มต้นทำสมาธิแบบนี้ถูกไหม

เราก็บอก ช้าๆ ก็ได้ ถ้าเราอารมณ์ดีนะ อารมณ์ดีคือว่าอารมณ์
อบอุ่น มันไม่มีอะไรกระทบกระเทือน ช้าๆ ก็ได้ พุทโธๆๆ ถ้าพุทโธ
ช้าๆ มันก็นุ่มนวล แต่ถ้าอารมณ์เรารุนแรง มีอะไรกระทบแรงๆ นั้นล่ะ
ต้องพุทโธไวๆ ช้าไม่ได้ ช้ามันจะออกไปคิดตรงนั้น มันจะไปคิดแต่
ความคิดใจ อย่างนี้เราใส่เลย พุทโธๆๆ

โรก็ได้ นะ บางคนมาหาบอก “หลวงพ่อ ผมจะโรๆ คำเดียวผิดไหม” ไม่ผิด ไม่ผิด โรคำเดียวก็ได้ อะโรก็ได้ ขอให้จิตมันเกาะไว้ จิตมันเกาะไว้

แล้วทำแบบนี้แล้วเมื่อไหร่มันจะได้วิปัสสนาสะ แล้วเมื่อไหร่จะได้สิ้นกิเลสละ

อย่าใจร้อน เริ่มต้นพื้นฐานเบสิกเราไม่ดีนะ ไปข้างหน้าเราจะเสียหาย ถ้าเบสิกเราดี พื้นฐานเราดี เดี่ยวภาวนาไปข้างหน้ามันจะดี หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านล้มลุกคลุกคลานมาก่อน ท่านให้ทำแบบนี้ พื้นฐานของเราให้มันคง อย่างน้อยๆ เราก็มีที่หลบภัย เราก็มีที่พึ่งอาศัย แล้วถ้ามันเกิดวิปัสสนา เกิดอะไรขึ้น อันนั้นจะเป็นอรรถสมบัติสมบัติของใจเราข้างหน้า

แต่ตอนนี้เรายังล้มลุกคลุกคลานอยู่เลย เรามีหนี้สินล้นพ้นตัวเลย แต่อยากจะมีสมบัติๆ มีสมบัติเขาก็มายึดสมบัติหมด เพราะเราเป็นหนี้เขา เราปลดหนี้เขาก่อน เราปลดหนี้ อย่าให้เป็นหนี้สินใคร เราทำพุทโรๆ จนจิตสงบมา มันไม่เป็นทาสของใคร จิตสงบเข้ามานะ แล้วเดี่ยวใช้ปัญญาไป เราจะมีอรรถสมบัติ เราจะมีสมบัติของเราข้างหน้า ใจเย็นๆ ค่อยๆ ทำไป ขณะที่ว่าเราปฏิบัติใหม่

นี่เขาเขียนว่า “เริ่มต้นทำสมาธิทำอย่างไรครับ”

เริ่มต้นสมาธิทำแบบนี้ แล้วเขาบอกว่าพอพุทโรไปแล้วมันรู้สึกอึดอัดมาก

เห็นไหม กรณีนี้อีกแล้ว ถ้าเราพุทโรไปอึดอัดมาก พุทโรไปแล้วตัวมันเอียง พุทโรแล้วมันเครียด พุทโรแล้วหัวมันจะตก หัวมันหนักมากเลย...นี่กิเลสมันบังเงา ถ้าเราไม่พุทโร เราไม่ปฏิบัติ ไม่เป็นอะไรเลย ไม่เครียดเลย หัวก็ไม่ปวดด้วย ถ้าไม่พุทโร ไม่เป็นอะไรเลย พอพุทโรที่หนึ่งเอาแล้ว หัวหนองๆ แล้ว พอพุทโรแล้วจุกหน้าอกแล้ว พอพุทโรแล้ว มาแล้ว เห็นไหม มาร มารมันตามจงล้าจงผลาญเรา

ถ้ามารตามจงล้าจงผลาญเรา เราก็พยายามหาอุบาย แล้วเราพุทโรไว้ เราพุทโรไว้ อะลุ่มอล่วย พุทโรไว้พอประมาณ พุทโรไว้ พอมันจางไปๆ เดี่ยวมารมัน

เห็นว่าเราเอาจริง มารมันรู้ว่าเรารู้ทันมัน มารมันก็อายเอง มารมันก็หลบไป พุทโธเราก็ตัดขึ้น

ไอ้ที่ว่าหิวมันหนักๆ ไอ้พวกที่ว่ามันเอียงๆ ไอ้พวกที่มันจะล้ม นั่งแล้วมันจะพลิกฟ้าคว่ำดิน เตี้ยมันจะหายไป เห็นไหม มารมันเอาสิ่งนี้มาต่อรอง มารมันเอาสิ่งที่ไม่พอใจของเรามาต่อรองกับคุณงามความดีของเรา ไม่ใช่ปฏิบัติแล้วเราทุกข์หรือ มาร มารในใจของเรา แล้วดูคนอื่นสิ คนอื่นเขาหนึ่งปฏิบัติทำไมเขาไม่เป็นละ ทำไมเราเป็นละ มันก็เป็นกรรมของใคร กรรมของมัน ถ้าเราทำของเราอย่างนั้น เรามีกรรมของเรา เราก็พยายามแก้ไขของเรา

ถ้ามันอึดอัด เขาบอกมันอึดอัดนะ เวลามันอึดอัด แล้วทำไปอย่างนี้ ทำไปแบบนี้มันจะถูกตัดไหม พุทโธไปนานๆ แบบนี้จะถูกตัดหรือไม่

นี่อธิบายให้ฟังแล้วใช่ไหม จะนั้น อีกอย่างหนึ่งเขาบอกว่า ถ้าฟังไปแล้ว ที่ว่า ฟังเทศน์เมื่อก่อน เวลาพุทโธแล้วมันหลับไป เวลาฟังเทศน์ใครก็หลับ แล้วพอมานั่ง ฟังเทศน์หลวงพ่อกำไมมันไม่หลับละ

มันไม่หลับเพราะเราใช้สติ เราใช้สติ เราใช้ความรู้สึกพิจารณารับรู้ มันก็เลยไม่หลับ มันก็ตื่นชัด มันก็ชัดเจน แต่ถ้ามันเบื่อหน่าย มันเซ็ง มันนั่งง่วงเหงาหาวนอน เตี้ยมันก็หลับ นี่ไง นิเวศธรรม แต่ถ้ามันฟังแล้วมันใช้สติ ใช้ความรู้สึกนึกคิด มันรับรู้ มันไม่หลับหรือ ถ้ามันไม่หลับ

ทำไมเมื่อก่อนฟังเทศน์ก็หลับ ทำไมเดี๋ยวนี้ฟังเทศน์มันไม่หลับ

ฟังเทศน์ถ้ามันเข้าใจ ไม่หลับ ถ้าอยากจะหลับ เราก็มาพุทโธเสีย เตี้ยก็หลับ พุทโธๆ ของเรา จะหลับหรือไม่หลับนี่นะ เราต้องคิดอย่างนี้ก่อนว่าเราจะพักผ่อน ถ้าเราภาวนาเพื่อหลับ เราภาวนาเพื่อพักผ่อน พุทโธๆ จนหลับไปเลย แต่ถ้าเราตั้งใจสมาธิภาวนาจริงๆ เราไม่ต้องการให้หลับ เพราะหลับมันตกง่วง อันนี้คือเสียหาย ถ้าหลับมันตกง่วงแล้วมันเคยตัว แล้วพอมานั่งไปตกง่วงตลอด ถ้าเราตั้งใจภาวนา เราต้องการสมาธิ เราไม่ต้องการง่วง เราก็พยายามตั้งสติไว้แล้วทำให้มันลง

อย่างที่ว่าเวลานั่งไปแล้วเป็นชั่วโมงๆ ทำไมมันไม่หลับ ถ้าไม่หลับแล้วมันเป็นอย่างไร ทำไมไม่ลง

ก็ใช้พุทโธให้ดีๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเพื่อพักผ่อน เต็มใจของมันได้ขึ้นมาแล้วมันจะได้ของมัน นี่ฝึกหัดใหม่เนาะ การปฏิบัติใหม่เป็นแบบนี้ การปฏิบัติใหม่เนาะ เขาบอกว่า การปฏิบัติใหม่ไม่ต้องหาใครก็ได้ เราทำของเรากันไปเอง

แต่ถ้าการปฏิบัติใหม่ ถ้าพื้นฐานดี ๆ นะ ครูบาอาจารย์ที่ดี เราอยู่บ้านตาดนะ เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิ ถ้าใครเดินแบบว่ามั่งง่าย หลวงตาทำนบอกทำนรับไม่ได้เลย นี่คือพื้นฐานของการที่หละหลวม การมั่งง่าย การสุขเอาเผากิน ทำเอาแต่ได้ แล้วจะเอามรรคผลข้างหน้า ไม่มีทาง ทำนบอกทำนรับไม่ได้เลยนะ เห็นใครภาวนาสักแต่ว่าทำ ทำพอเป็นพิธี ทำนบอกทำนรับไม่ได้เลยนะ คือเบสิคพวกเรามันไม่ดีอยู่แล้ว แล้วเราจะมาทำให้มันอยู่กับโลกอย่างนี้โดยที่เราจะไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย ทำนเอ็ดเลยนะ

เคยเจอบ่อย เห็นพระเดินจงกรมเอามือไขว้หลัง ทำนบอกว่า อู้ฮู! ตาจะแตก ไล่ออกจากวัดเลย ฉะนั้น จะเดินจงกรม จะนั่งสมาธิต้องตั้งใจ แล้วตั้งใจทำจริง ทำจริง ๆ ทำนบอกว่าคนจริงถึงได้ของจริง ทำมั่งง่าย ทำเอาแต่ได้ มันเลยไม่ได้อะไรเลย แล้วก็มานั่งโอดครวญกัน ปฏิบัติมาตั้งหลายปีแล้วไม่เห็นได้อะไรเลย ทำแล้วก็บ่นกันไป ก็เอ็งทำเหตุมันไม่ดี เหตุมันไม่สมควรมันก็ไม่ได้

นี่พูดถึงการปฏิบัติใหม่เนาะ

ถาม : เรื่อง “กราบเรียนถามพระอาจารย์เพื่อความเข้าใจบางประการครับ”

กราบเรียนพระอาจารย์ด้วยความเคารพยิ่ง มีข้อสงสัยบางประการที่ผมได้ฟังมาเกี่ยวกับสติปัญญาดังนี้ครับ

๑. ผมเคยได้ยินมาว่า สติปัญญา กาย เวทนา จิต ธรรมนั้น เราสามารถพิจารณา กาย เวทนา จิต หรือธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ก็สามารถถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ โดยสามารถเริ่มจาก กาย เวทนา จิต หรือธรรมอย่างใดก็ได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล ข้อนี้จริงหรือเท็จครับ

๒. ผมเคยได้ยินมาว่า สติปัญญา กาย เวทนา จิต ธรรมนั้น เราจะไม่สามารถข้ามขั้นได้ กล่าวคือต้องเริ่มจากการพิจารณา กาย ในกายจนเข้าใจแจ่มแจ้งก่อน จึงไปพิจารณา เวทนา และตามด้วย จิต และธรรม เป็นลำดับขั้นตามนี้เท่านั้น ข้ามขั้นไม่ได้ และฝึกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ไม่ได้ และการฝึกไม่ได้ฝึกตามความถนัดหรือความชอบ หากแต่ต้องฝึกทุกอย่างอย่างเป็นขั้นตอน ข้อนี้จริงหรือเท็จครับ

๓. ผมสันนิษฐาน (ความคิดส่วนตัวครับ) ว่า กาย เวทนา จิต และธรรมนั้น แบ่งเป็นตามภูมิ ตามมรรค ตามผลเรียบร้อยแล้ว กล่าวคือเข้าใจถ่องแท้ว่า กายคือกาย คือโสดาบัน เข้าใจถ่องแท้ว่า เวทนาคือเวทนา คือสภิกาทาคามี เข้าใจว่าจิตเป็นจิต คืออนาคามี และธรรมในธรรม คืออรหัตตผล ข้อใดผิดถูกอย่างไร กรุณาเรียนพระอาจารย์ช่วยชี้แนะด้วยครับ

ตอบ : “ผมสันนิษฐานว่า” คือเดา “ผมสันนิษฐานว่า” ความคิดเห็นส่วนตัวนะครับ ผมสันนิษฐานว่าคือเดาครับ นี่เดาว่า เดาว่าเป็นแบบนี้ไง นี่เป็นการเดาหมดเลย ถ้าเป็นการเดาเอา มันก็ไม่มีทางเป็นความจริงได้ ฉะนั้น มันไม่เป็นความจริง เดาเอาอย่างนั้น

คำว่า “เดาเอา” ถ้าพูดถึงโดยทั่วไป เพราะเดา เพราะสันนิษฐานแล้วมีความเห็นโดยทฤษฎีมานะมันทำให้เกิดเป็นฝึกเป็นฝาย เวลาใครมีความรู้ความเห็นอย่างไร ทฤษฎีของตัวเองไง มันเกิดเป็นแยกนิกายไป แยกความเป็นหมู่เป็นคณะ เพราะไอ้เดาเอานี้แหละ เดาเอาแล้วก็สันนิษฐานเอา

“นี่เป็นการสันนิษฐาน ถ้าเป็นทางวิชาการ นี่คือการค้นคว้า เป็นอิสระภาพ” แล้วมันก็มีคนเชื่อด้วยความอ่อนด้อย แล้วก็ไปกลุ่มเป็นก้อนกันไป นี่พูดถึงสันนิษฐานนะ คือการเดา

“๑. ผมเคยได้ยินว่าสติปัญญา ภาย เวทนา จิต ธรรมนั้น เราสามารถพิจารณา ภาย เวทนา จิต ธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวก็สามารถที่จะถึงที่สุดแห่งทุกข์ ได้ โดยสามารถเริ่มจากภาย เวทนา จิต หรือธรรมอย่างใดก็ได้ตามความถนัดของแต่ละ บุคคล ข้อนี้จริงหรือเท็จครับ”

ข้อนี้จริงครับ จริงเพราะอะไร จริงเพราะมีครูบาอาจารย์ท่าน ปฏิบัติแล้วท่านพ้นจากทุกข์ไปแล้วครับ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ พ้นจากทุกข์ไปแล้วครับ หลวงตาท่านก็พ้นจากทุกข์ไปแล้วครับ หลวงปู่ คำดี หลวงปู่ชอบ หลวงปู่เจี๊ยะท่านพ้นจากทุกข์ไปแล้วครับ เพราะท่าน พิจารณาของท่านตามความเป็นจริง

ถ้าพิจารณาภาย หลวงปู่บัวท่านเป็นผู้ถนัดในการพิจารณาภาย ท่าน พิจารณาภายเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา นี่นักกายภาพ หลวงตาท่านพูดกับหลวงปู่เจี๊ยะ เลยว่า หลวงปู่บัวท่านเป็นนักกายภาพ คือการพิจารณาภาย ท่านพิจารณาภายของ ท่าน พิจารณาภายอย่างเดียว กายๆๆๆ จนจบ หลวงปู่ชอบท่านพิจารณาภายของ ท่าน พิจารณาภาย ไม่ได้พิจารณาภายแล้วพิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณา ธรรม ท่านพิจารณาภายของท่านไปเลย

หลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่ดูลย์ท่านก็พิจารณาจิตของท่าน ท่านพิจารณาโดยปัญญา ของท่าน หลวงปู่ดูลย์ท่านก็พ้นไปแล้ว หลวงปู่ดูลย์ท่านก็พิจารณาภายโดยไม่เห็น ภายเลย

นี่ไง เรามีความจริงอยู่แล้ว ข้อเท็จจริงมันเป็นความจริง ความจริงคือเป็นอย่างนี้ ไง ความจริงการพิจารณาภาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรมอย่างใดอย่าง หนึ่ง หลวงตาท่านพูดอย่างใดอย่างหนึ่ง ใครถนัดสิ่งใดทำสิ่งนั้นเลย

ที่นี้พอทำสิ่งนั้นไป พวกเราที่ปฏิบัติกันไม่ได้เพราะอะไรล่ะ เวลาปฏิบัติไป แล้ว เวลาพิจารณาภายไปแล้วมันเบื่อ พิจารณาภายแล้วมันตัน พิจารณาภายไปแล้วก็ ไม่รอด พิจารณาภายไปแล้ว พอมันเบื่อหน่ายขึ้นมาก็พิจารณาเวทนา

ไอย่างนี้มันเป็นอุปายไง อย่างใดอย่างหนึ่งๆ ถ้าพิจารณากาย พิจารณากาย โดยความสามารถของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา พิจารณากายแล้ว ถ้าคนถนัดนะ พิจารณากายไปแล้วมันต่อเนื่องกันไป พิจารณากายแล้วมันลึกซึ้งไป พิจารณากาย แล้วมันเข้าไปถึงสังโยชน์ เข้าไปถึงความยึดมั่นถือมั่นของใจ เข้าไปถึงอัตตาของใจ ใจ ที่มันยึดมั่น พิจารณาไปแล้วมันรู้มันเห็น มันปล่อย มันปล่อย มันซาบซึ้ง นี่พิจารณากาย เห็นใหม่

พิจารณากายอย่างใดอย่างหนึ่ง พิจารณากายมันพิจารณาตามความเป็นจริง ข้อนี้เป็นตามความเป็นจริง เป็นตามความเป็นจริง มันเป็นอำนาจวาสนาใจ ที่ว่าเป็นจริง เป็นความถนัดของบุคคล ถ้ามันไม่ใช่เป็นความถนัดของบุคคล องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอนพระโมคคัลลานะ แล้วสอนพระสารีบุตรทำไมไม่เหมือนกันละ อ้าว! เวลาไปดูในสุดตันตปิฎกสิ เวลา **เทวเม ภิกขเว** พระพุทธเจ้าพูดกับใคร เวลาพูดกับใคร สอนใคร เขามีทิฏฐิอย่างไร โมฆราช สอนโมฆราชก็สอนอย่างหนึ่ง พราหมณ์ ๑๖ ก็สอนคนละอย่าง พราหมณ์ ๑๖ ก็สอน ๑๖ อย่าง อ้าว! แล้วมันตายตัวตรงไหนละ มันไม่มีการตายตัวหรอก

ไอยู่ที่ตายตัวทางทฤษฎี เดาเอานะตายตัว พอตายตัวต้องพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม ต้องภายในกาย พิจารณาอย่างนั้น ต้องพิจารณาากายก่อน พอพิจารณาเข้าใจแล้วมาพิจารณาเวทนา พอเข้าใจแล้วก็จะไปพิจารณาจิต พิจารณาธรรม ก็อย่างนี้แล้วมหาวิทยาลัยมีคณะเดียว ไม่ต้องมีหลายคณะ แม้แต่มนุษยศาสตร์มันยังมีหลายเอกเลย ทำไมมันไม่มีเอกเดียวละ

นี่ก็เหมือนกัน มันอยู่ที่ความถนัด อยู่ที่คนเป็น ถ้าเป็นแล้วมันชี้ให้ได้หมดเลย แต่ถ้าคนไม่เป็นมันถึงไปหมดอย่างนี้ แล้วถ่างไปหมด ข้อที่ ๑. จริงหรือไม่จริง

ข้อที่ ๑. จริง จริงเพราะอะไร จริงเพราะเรามีครูบาอาจารย์ตามความเป็นจริง แล้วไง ถ้าพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะอะไร เพราะเราไม่สามารถ นักเรียนจะบอกว่าเป็นคนนอกข้อสอบแล้วสอบเองได้ไหม เวลาเราไปเรียนหนังสือนะ เรากออก

ข้อสอบเอง แล้วเราเป็นคนออกข้อสอบ แล้วเราก็เป็นคนตอบข้อสอบ แล้วเราก็เป็นคนให้คะแนนให้เราจบเลย ไม่มีทาง

ข้อสอบใครเป็นคนออก อาจารย์ใครเป็นคนออกมา แล้วเราเรียนมา เราเรียนทางวิชาการ เราเรียนตามศึกษามา แล้วเวลาคณะกรรมการเขาออกข้อสอบมา เราต้องสอบตามนั้น เขาวัตถุประสงค์ของเรา วัตถุประสงค์ว่าเรามีภูมิจริงหรือเปล่า

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตเราสงบแล้ว ใครให้ข้อสอบล่ะ เราจะนึกข้อสอบเองหรืออย่างนี้มันก็ทุจริตนะสิ มันรู้ผลแล้ว นี่ไง ที่เขาทุจริตกัน เวลาข้อสอบมาเขาส่งต่อกันเลย ให้คนรู้ข้อสอบก่อนแล้วเขาสอบผ่านหมด

นี่ก็เหมือนกัน เพราะว่า กาย เวทนา จิต ธรรมมันคือข้อสอบ แล้วเราจะรู้ผลของเรา พิจารณาไป คนพิจารณากายลงไปนะ เวลาจิตมันสงบแล้วมันก็เห็นกาย ถ้ามันเห็นกายจริง แล้วเวลาเห็นกาย เห็นกายโดยหลอก เห็นกายโดยหลอกคืออุปาทาน เห็นกายเพราะจิตไม่สงบจริง เพราะเห็นแล้วมันพิจารณาไม่ได้ แล้วเวทнал่ะ แล้วจิตล่ะ มันอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วชัดเจน แล้วมันเป็นปัจจุบันด้วย มันไม่ใช่เป็นอย่างที่คุณคิด

ที่ถาม “ผมเข้าใจว่า” ก็เดาเอาไง ถ้าเดาเอาก็เดาอย่างนี้ เดาเอามันก็เข้าใจไปตามนี้ ข้อที่ ๑. นี่ถูก แต่ก็ยังไม่แน่ใจใจ ไม่แน่ใจเพราะอะไร เพราะว่าในภาคปฏิบัติ ในภาคปริยัติ ในทางทฤษฎี นักวิชาการเขาจะมีหลักฐานของเขา เขามีเอกสารเต็มไปหมดเลย แต่ในฝ่ายปฏิบัติเขามีแต่ความชำนาญของเขา พอมีความชำนาญของเขามันไม่มีทฤษฎีอะไรที่มามีโต้แย้งไขใหม่ แต่ความจริงมันมี มีในใจของผู้ที่รู้จริง

ผู้รู้จริง พอเขามีความจริงแล้วเขามีองค์ความรู้ในใจของเขา ให้อธิบายได้หมดนะ หลวงตา ครูบาอาจารย์เราที่เป็นจริง ให้ท่านอธิบายได้เลย ปีหนึ่งก็อธิบายเรื่องกาย ให้คุยกันปีหนึ่ง ท่านอธิบายอยู่อย่างนั้นไม่มีวันจบหรอก เพราะความรู้ท่านกว้างขวางมาก แต่กว้างขวางมันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิวิโค เป็นความจริงในหัวใจ

แต่ถ้าเขียนออกมาเป็นทฤษฎี เขียนออกมาเป็นทางวิชาการ พอเขียนเป็นวิชาการ เราก็ยึดวิชาการ วิชาการอย่างนี้ พอวิชาการอย่างนี้มันก็เข้าข้อที่ ๒. เพราะเรายึดวิชาการไง

“๒. ผมได้ยืมมาว่าสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรมนั้น เราจะไม่สามารถข้ามขั้นได้ กล่าวคือเราต้องเริ่มการพิจารณาจากภายในกายจนเข้าใจแจ่มแจ้งก่อน จึงไปพิจารณาเวทนา แล้วตามด้วยจิตและธรรมเป็นลำดับขั้นตอนนี้เท่านั้น ข้ามขั้นไม่ได้ และฝึกเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็ไม่ได้ และการฝึกไม่ได้ฝึกตามความถนัดหรือความชอบ หากแต่ต้องฝึกทุกอย่างอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ข้อนี้จริงหรือไม่ครับ”

ข้อนี้เป็นพวกอภิธรรม อภิธรรมเขาสอนกันแบบนี้ ต้องรู้ตัวทั่วพร้อม ต้องเข้าใจตามธรรม ทำตามพุทธพจน์ในพระไตรปิฎกตามข้อนั้น ญาณที่ ๑ ญาณที่ ๒ ญาณที่ ๓ แล้วห้ามทำสมณะ แต่เวลาญาณจริงๆ สมณะไปอยู่ในญาณของเขา เขามีญาณของเขาแล้วยังต้องรู้ให้พร้อม รู้ให้หมด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไปไม่ในกำมือนะ ความรู้จริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปไม่ในป่า มหาศาลขนาดนั้นเลย ในพระไตรปิฎกไปไม่ในกำมือ แล้วไปไม่ในกำมือมันเหมือนสิ่งที่เป็นคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้หมดทั้งหมด แล้วเราต้องทำอย่างนั้นครบหมดเลย ถ้าครบหมดเลย เราจะเป็นสาวกสาวกะ เราอยากจะพ้นจากทุกข์ หรือเราอยากจะเป็นพระพุทธเจ้า

นั่นคือคำสอนของพระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้าท่านพุทธวิสัยนะ ถ้าพุทธวิสัยนั่นคือพุทธวิสัย มันเป็นอจินไตย อจินไตยคือว่าไม่มีใครมีความสามารถมีความรู้ได้ขนาดนั้น แต่น้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการขึ้นมา เราก็ไปท่องจำกันมา ถ้าเราไปท่องจำกันมาแล้วเราต้องรู้ให้หมดทุกอย่างอย่างนั้นเลยหรือ

สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ สิ่งใดเป็นความจริง แต่ไม่เป็นประโยชน์ พระพุทธเจ้าไม่พยากรณ์ สิ่งใดที่เป็นความจริงแล้วไม่เป็นประโยชน์ สิ่งนั้นก็เหมือนในพระไตรปิฎกมันเป็นความจริง แต่มันตรงกับจิตเราไหม เราเป็นโรคภัยไข้เจ็บโรคนี้ใหม่ ไปโรงพยาบาล เราบอกว่าเข้าโรงพยาบาลแล้วต้องรักษาทุกโรคเลย แล้วเราเป็นโรคเดียวเราไม่สบาย เรามีโรคอยู่โรคเดียว แล้วเข้าไปแล้วต้องไปให้หมอทุกโรครักษาทุกโรคเลย เพราะเข้าโรงพยาบาลไปแล้ว เข้าไปแล้วก็ต้องเฉพาะทางทุกโรค ต้องตรวจหมดเลย มันก็ไม่ใช่ว่า

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสติปัญญา ๔ ต้องทำตามนั้นหมดเลย มันจะเป็นอย่างนั้น หรือ อ้าว! แล้วเราสงสัยอะไรล่ะ เรามีความทุกข์เรื่องอะไร ถ้าเรามีความทุกข์เรื่องอะไร เราก็แก้เรื่องนั้น ถ้าความทุกข์เรื่องนั้นจบเสียแล้ว แล้วมันจะไปแก้อะไรอีกล่ะ

นี่ต้องแก้กาย เวทนาต้องเป็นขั้น ห้ามข้ามขั้นตอน

โอ้ย! เขาไม่ได้ข้ามขั้นตอนหรือก เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันก็อันเดียวกัน อันเดียวกันคือขั้นเดียวกัน หมายถึงว่า ดูลิ เวลาเราเรียนอนุบาล อนุบาลเหมือนกัน ถ้าพูดถึงเราเรียนมัธยมก็มัธยมเหมือนกัน อุดมศึกษาก็อุดมศึกษา เหมือนกัน แต่เวลาเราเรียนไปแล้วในแต่ละพื้นฐานการศึกษามันมีให้เลือกความถนัด เยอะแยะไป

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราไปรู้ไปเห็น เห็นกาย เห็นกายขั้นของใครล่ะ เห็นกายขั้นของใคร ดูลิ อย่างที่ว่าเห็นกายขั้นของใคร ถ้ามันเห็นกายในขั้นนั้นมันก็พิจารณาของมันไป แล้วพิจารณาตามความเป็นจริง แล้วพิจารณาตามความเป็นจริง เหมือนกับเรา คนกินอาหาร ใครกินอาหารมือแรกจะอร่อยมากเลย กินซ้ำกินซาก กินซ้ำกินซากมัน จืดหมด การพิจารณากายที่แรกพิจารณาดิ พิจารณาไปพิจารณามา พิจารณาไม่ไปแล้ว พอพิจารณาไม่ไปแล้วทำอย่างไรต่อ ทำอย่างไรล่ะ

จะนั้น พอพิจารณามันไม่ไป มันก็มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม ถ้าพิจารณากายมันไม่ไปแล้ว พิจารณากายมันอึดอัด พิจารณากายแล้วมันขัดข้องไปหมดเลย พิจารณากายมันไปไม่ได้เลย แล้วทำอย่างไรต่อ

อ้าว! ถ้ามีสตินะ ก็ไอ้ที่ไม่พอใจนี่ไง เวลามันอึดอัดขัดข้อง เวลาพิจารณาไป แล้วมันมีแต่สิ่งที่มีมันไม่พอใจ ความไม่พอใจคือเวทนาของจิต ถ้ามันจับความไม่พอใจ มันจับความอึดอัดได้นะ เอ๊ะ! ถ้ามันจับได้นะ มันก็รู้ อ้าว! เราไม่สบายเข้า โรงพยาบาล พอเข้าโรงพยาบาล พอรักษาโรคนี้หาย ไอ้โรคข้างเคียงมันมา อ้าว! โรคนี้หายไปติดโรคนั้น พอเข้าโรงพยาบาลไป จะไปรักษา ไปผ่าตัด พอผ่าตัดก็ติดเชื้อ กลับมาด้วย ไอ้ผ่าตัดแผลผ่าตัดหายนะ ต้องรักษาติดเชื้อต่อ ติดเชื้อในกระแสเลือดอีก อ้าว! ติดเชื้อต่อ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าบอกว่า ไ้กรณีนี้อย่างนี้เพราะอะไรรู้ไหม เพราะขาดผู้นำจริง ขาดผู้รู้จริง พอขาดผู้รู้จริง พอเราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สติปัฏฐาน ๔ แล้วสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม เราก็ไปเรียงลำดับ ๑.กาย ๒. เวทนา ๓.จิต ๔.ธรรม เราต้องทำอย่างนั้นเป็นขั้นเป็นตอน ห้ามลัดขั้นตอน ต้องศึกษาตามนั้น ห้ามละเว้น นี่พูดถึงเขาว่า ผมเดาเอา ผมเข้าใจว่าอย่างนี้

ถ้าผมเข้าใจว่าอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะเราเคารพใช้ใหม่ ธรรมและวินัยเป็น ศาสดาของเรา ธรรม ธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วินัยคือ ข้อบัญญัติที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไม่ให้ใครทำผิด นั่นคือศาสดาของเรา แล้วเราเคารพ บูชาด้วยศรัทธา ศรัทธาก็เฝ้าส่งบาตรต้องทำตามนี้เลย ก็เราเรียงลำดับมา

ท่านพูดก่อนหน้าหรือเรียงลำดับมา คำพูดของคนมันก็เรียงลำดับมาอย่าง นั้นนะ แต่เวลาเราไปรู้ไปเห็นมันอยู่ที่ใครรู้ใครเห็น ช่องไหน ตรงไหน เราก็กฎปฏิบัติตรงนั้น มันก็ถูกต้อง กาย เวทนา จิต ธรรม

นี่เขาบอกว่าห้ามข้ามขั้นตอนเลย

เดาเอานะ

ถ้ามีผู้นำที่ถูกต้อง ผู้นำที่ดีนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพิจารณาไป บางคน พิจารณากายเห็นกาย บางคนจับเวทนาได้ แล้วเวลาผ่านแต่ละขั้นแต่ละตอน พอผ่าน แล้วมันรู้เอง ผ่านตรงไหน ผ่านตรงที่ว่าสังโยชน์มันขาด ถ้าสังโยชน์มันขาด มันขาดแล้ว มันจบ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักขุ เวลาเทศน์ธัมมจักขุ พระปัญจวัคคีย์ พระอัสสชิ พระมหานาม พระอัญญาโกณฑัญญะ เวลาเทศน์ไป พระปัญจวัคคีย์อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยกัน มีพระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียวเท่านั้นที่มีดวงตาเห็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปล่ง อุทานเลย “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” คือมีพยาน แล้วหนอ มีพยานแล้วหนอ มีผู้รู้ตามแล้วหนอ ฟังอยู่ ๕ องค์ ได้องค์เดียว

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติไป ถ้ามันเป็นเหมือนกันมันก็ต้องได้เหมือนกัน เพราะพระพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักขุ เหมือนกัน แล้วพระปัญจวัคคีย์ ๕ องค์ก็ไปอุปฐาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปีเหมือนกัน แล้วเวลาอำนาจวาสนาบารมีสมัยที่อยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เสมอภาคกัน ทำไมเวลาแสดงทางวิชาการมา ทำไมมีคนรู้จักจริงคนเดียวล่ะ อีก ๔ ยังไม่รู้ล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน นี่พูดถึงว่าต้องเรียงตามขั้นตอน

เออ! ลองเรียงดู

ข้อนี้ถามว่า “ผมสันนิษฐานว่า กาย เวทนา จิต ธรรมนั้นเขาแบ่งไว้ตามภูมิ ตามมรรค ตามผลเรียบร้อยแล้ว กล่าวคือเข้าใจต้องแท้ กายคือกาย คือโสดาบัน ถ้าเข้าใจต้องแท้เวทนาคือเวทนา คือสภิกาคามี เข้าใจจิตคือจิต คืออนาคามี และเข้าใจธรรมคือธรรม คืออรหัตตผล”

ไอ้โฮ! อันนี้ตกทะเลเลยล่ะ ถ้าพิจารณากายในกาย กายในกายแล้วเป็นพระโสดาบัน แล้วต่อไปก็พิจารณาเวทนาในเวทนาเป็นพระสภิกาคามี พิจารณาจิตในจิต เป็นพระอนาคามี ถ้าพิจารณาธรรมในธรรมเป็นพระอรหันต์ เขาแบ่งไว้สมบูรณ์แล้ว นี่สันนิษฐานเอาคือเดา ถ้าเดาเอามันเป็นแบบนี้ละ

พิจารณากายหรือพิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรมเหมือนกันหมด เหมือนกันหมดในขั้นตอน เพราะอะไร เพราะถ้าเป็นโสดาบัน พิจารณากายในกายเป็นโสดาบัน โสดาบัน ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕

ชั้น ๕ มันมีอะไรล่ะ ชั้น ๕ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สักกายทิฏฐิ ถ้ามันขาดไปเป็นพระโสดาบัน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ วิญญาณไม่ใช่เรา วิญญาณมันคืออะไร มันเป็นกายใหม่ วิญญาณเป็นกายหรือเปล่า เวทนาเป็นกายหรือเปล่า ชั้น ๕ นะ กาย เวทนา จิต ธรรม ชั้น ๕ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันคืออะไรล่ะ มันเป็นกายใหม่ เวทนาเป็นกายใหม่ สักกายทิฏฐิ

โสดาบันคือโสดาบัน ถ้าคนเป็นก็คือคนเป็น ถ้าคนไม่เป็นมันก็ว่าไปอย่างนั้น

“ถ้าพิจารณากายจะเป็นโสดาบัน พิจารณาเวทนาจะเป็นสภิกาคามี พิจารณาจิตจะเป็นอนาคามี พิจารณาธรรมเป็นพระอรหันต์”

มันพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม แต่ในกายมันแยกแยะแบ่งแยกไปได้ มหาศาล ในเวทนามาก เวทนาจิต ในจิตผ่องใส จิตยึดมั่นถือมั่น ในธรรม ธรรมารมณ อารมณ์ความรู้สึก คนมันแตกต่างกันมากมายไปหมด มันอยู่ที่หยาบละเอียด ถ้ามันอย่าง หยาบๆ มันก็เป็นโสดาบัน ถ้ามันอย่างละเอียดขึ้นมามันก็สภิกาคามี ถ้าละเอียดสุด เป็นพระอนาคามี แล้วถ้าเป็นตอของจิตมันไม่ใช่หมดเลย

ถ้าเป็นตอของจิตนะ เป็นตอของจิต จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่เข้าสู่ข้าม พันกิเลส เวลาจิตเดิมแท้ จิตที่ผ่องใสมันเป็นกายใหม่ มันเป็นเวทนาใหม่ มันเป็นอะไร มันเศร้าหมองมันผ่องใสอยู่ในใจนั้นนะ เวลาไปถึงตรงนั้น ถ้ามันทำลายตรงนั้นไป มันสิ้นไป นั่นอีกเรื่องหนึ่งเลย อันนี้ต่างหาก อันนี้ต่างหากมันถึงเป็นความจริงใจ ไม่ใช่เดาเอา

ถ้าเดาเอามันเป็นแบบนี้ เพราะการเดาเอา เพราะเดาเอาแล้วมันมีความศรัทธาใจ เรามีศรัทธา เราเชื่อธรรมและวินัย เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ด้วยความศรัทธาโดยกิเลสของเรา เราก็ไปเรียงลำดับของเราเองด้วยความเคารพ เกิดทุนไว้สูง เกิดทุนไว้สูง เราเกิดทุนกันจริงๆ เกิดทุนไว้สูง แต่เวลาปฏิบัติเราต้องปฏิบัติให้รู้จริง

แต่นี้เราไปเกิดทุนไว้สูง แล้วเราไม่กล้าพิสูจน์ใจ เราไม่กล้าพิสูจน์ เราคิดว่าทุกอย่างมันสำเร็จมาแล้ว เห็นไหม ผมเข้าใจว่าธรรมนี้สำเร็จมาเป็นขั้นเป็นตอนเรียบร้อย แล้ว พิจารณากายแล้วเป็นโสดาบัน พิจารณาเวทนาเป็นสภิกาคามี พิจารณาจิตเป็นอนาคามี พิจารณาธรรมเป็นพระอรหันต์ เป็นขั้นตอนหมดแล้ว แล้วเราก็ทำตามขั้นตอนนั้น อันนี้มันก็จินตนาการเอา แล้วมันก็เป็นการเปรียบเทียบ มันไม่ได้หรอก มันไม่เป็นความจริงของเรา ถ้ามันเป็นความจริงของเราละ มันจะแตกต่างจากนี้เยอะเยอะ

อันนี้เป็น การเดาเอา สิ่งที่เดาเอาแล้วถ้ามีครูบาอาจารย์มันก็เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเดาเอาแล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ เราเดาเอาแล้วเราก็สร้างภาพ พอสร้างภาพเข้าไปแล้วการปฏิบัติมันเป็นไปได้ยาก ถึงบอกว่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ ครูบาอาจารย์นี้สำคัญมาก ถ้ามีครูบาอาจารย์ ถ้าเรามีความคิดอย่างนี้เขาเรียกเกิดทิวฏฐิในใจแล้ว พอเกิดทิวฏฐิในใจ ถ้ามีครูบาอาจารย์ท่านแก้ได้ แก้ให้เรายอมรับความเป็นจริงได้ ใจมันปล่อยแล้วมันภาวนาต่อไปมันจะก้าวหน้า

แต่ถ้าเรามีความเห็นอย่างนี้ ความเห็นคือทิวฏฐิในใจ มันมีความเห็นในใจแล้ว ถ้าความเห็นในใจ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่มีเหตุมีผลเหนือกว่าเรา เรายึดของเราไงว่าสิ่งที่เราสันนิษฐาน เราเดาเอา มันมาจากพระไตรปิฎก มันมาจากทางวิชาการ เป็นธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ทิวฏฐิมันเกิดแล้ว มันเกิดเพราะเราต้องยึดมันถือมันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องยึดมันถือมันพุทธพจน์

กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน ๔ มันเป็นธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอน แล้วเรายึดมันตามทิวฏฐิความเห็นของเรา แต่ครูบาอาจารย์ของท่านประพฤติปฏิบัติของท่านตามความเป็นจริงของท่าน จิตท่านสงบแล้วท่านเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เป็นขั้นเป็นตอนของท่าน อันนั้นเป็นความจริงของท่าน แล้วท่านเอาความจริงของท่านอธิบายให้เราฟัง ถ้าจิตของเรา เราฟังเหตุผลของท่าน แล้วเราเอามาพิจารณา แล้วถ้าจิตของเราถ้าทำได้ตามความเป็นจริงอันนั้นนะ เราจะซาบซึ้งมากเลยว้าใช้ เพราะเราต้องทำตามความเป็นจริงของเราเข้ามาแล้ว ทำความจริงของเราเข้ามา พอความจริงเกิดขึ้นมาในใจแล้วเราจะเข้าใจกาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน ๔ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วเราปฏิบัติเป็นความจริงของเรา เราเข้าใจได้ความเป็นจริงเลย แล้วความจริงอันนี้มันก็ได้มาจากว่าครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านปฏิบัติจริงแล้วท่านมีความจริง ท่านสอนเรา แล้วเราปฏิบัติตามความจริงมันจะเป็นอันเดียวกัน เหมือนกันหมดเลย

แต่เพราะเรามีทิฏฐิ เรามีความเห็นอย่างนี้ แล้วถ้าเรายึดความเห็นของเราอย่างนี้ เราก็มีหลังอิงใจ มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่อ้างอิงได้ว่า อันนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาย เวทนา จิต ธรรมที่แบ่งไว้เรียบร้อยแล้ว แล้วข้ามขั้นตอนไม่ได้ ต้องรู้รอบขอบชิด ต้องรู้ไปทุกเรื่อง ต้องรู้ไปทั้งหมดเลย...มันก็รู้จำใจ รู้ก็การศึกษา รู้ก็การค้นคว้าใจ แต่ความจริงมันไม่มีเลย

แต่ถ้าเราทำความเป็นจริงขึ้นไปนะ สิ่งที่ถามมามันจะโยนทั้งหมดไป ถ้าใจมันลงนะ มันจะปล่อยวางหมด ปล่อยวางเรื่องนี้ทั้งหมดเลย แล้วปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา พอความเป็นจริงเกิดขึ้นมา หลวงตาท่านถึงบอกว่า การประพฤติปฏิบัตินี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกไว้ให้กับปัจเจกตั้ง สันติทฎฐิโก ยกให้กับความรู้จริงตามความเป็นจริงอันนั้นเป็นผู้ตัดสิน สันติทฎฐิโกในใจของผู้ตัดสิน ความรู้จริงอันนั้นมันจะเป็นผู้ตัดสิน

แต่นี้เป็นความรู้จำ เป็นทิฏฐิของเรา เป็นความเห็นของเรา เราถึงเป็นการเดาเอา สันนิษฐานเอา คาดเอา เห็นไหม ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมนั้นจะอยู่ในใจดวงนั้น ผู้ใดปฏิบัติธรรมคาดเอา คาดหมายเอามันก็คาดหมายเอา เดาเอาแบบนี้ เอวัง